

Slovenskim pravnikom!

Odkar imamo društveni zakon, napočila je nova dôba združevanju na vsem širnem polji človeškega življenja. Združujejo se tovariši po poklicu, da z združenimi močmi dosežajo skupne jim smotre. Tudi pri Slovencih že ga ni poklica, ga ni stanu, da bi ne imel društva, menda edino nehvalevredno izjemo delal je pravniški stan. Temu se je tem bolj čuditi, čem večji je njegov pomen in čem bolj je poklican po svojem socijalnem stališči in svojih duševnih silah biti vodilni faktor pri raznovrstnih začetkih. Še bolj se je dalje temu čuditi, če se oziramo na potrebe, katere ima ravno slovenski pravniški stan.

Slovenci si hočemo svoje narodno življenje vsestransko razviti. Ustava zagotovila nam je mnogo pravic, pa ni še dolgo tega, da smo le akademično deklamovali o teh pravicah ter da smo od različnih vlad zahtevali, da nam na primer izvrše § 19. tem. zak., ne da bi ponujali tudi sredstva, ki so v izvršenje potrebna. Dôba takega platoničnega gojenja narodnih pravic je k sreči za nami, lotili smo se dela in pripravljamo sredstva, — pravice se nam bodo, reklo bi se skoraj, same oživotvorile. Uvidevši toraj potrebo pravniškega društva, določila so se

mu pravila na shodu pravnikov dné 29. decembra p. l., katera so tudi že zadobila vladno potrjenje.

O tem, kaj bode pravniško društvo zasledovalo in kako delovalo, ni slovenskim pravnikom nič novega povedati. Vsak slovenski pravnik vé in čuti, česa nam je treba; vendar naj s kratkimi besedami naglašamo pogloblitne naloge, katere bode društvu izvrševati.

Poleg splošnih in vsem društvom te vrste enakih nalog, poleg tega namreč, da bode društvo gojilo pravne in državne véde na najširši podlagi ter svojo pozornost obračalo tudi na stanovska vprašanja, imelo bode naše društvo celo vrsto predmetov, na katere bode raztezalo svoje delovanje.

Prva in pogloblitna naloga pa mu bode vkoreniti in vzdržavati *strokovni list*.

Besede, ki so bile čitati v prvi številki „Slov. Pravnika“ iz leta 1888. spoznavajo se danes občno za resnične. Dvakrat je že prenehal „Slov. Pravnika“! Prvemu prenehanju ni bilo krivo samo pomanjkanje gmotnih in duševnih sredstev, ampak tudi Slovencem nepovoljni politični odnošaji. Prišla je bila, kakor za vsako drugo vrsto narodnega življenja, tako tudi za pravniško, dôba, ki ni ugajala razvijanju narodnih teženj. Razlagov Pravnika je zamrl in pretekla je cela vrsta let, dokler se je s požrtvovalnostjo gospod dr. Mosche lotil na novo naloge, izdajati pravniški list. Trajal je le tri leta, tega pa niso zatrli ne politični odnošaji, ne pomanjkanje gmotne, pač pa pomanjkanje duševne podpore.

Od te dôbe je pa število slovenskih juristov narastlo. Po vedno dalje se razširjajočem slovenskem

uradovanji postal je list še bolj potreben in če se mu posreči dati v pravniškem društvu trdno podlago, če mu bode društvo dovedlo vsestranske podpore iz vseh slovenskih pokrajin, potem ni dvombe, da se bode list vkoreninil in na čedalje širšo podlago postavljen, tem uspešneje deloval. V narodno zaslugo moramo dosedanjemu gosp. izdajatelju šteti, da je brezpogojno svoj list prepustil društvu in tako omogočil njegovo nepretrgano izdavanje.

Poleg izdavanja lista bode dalje ena poglobitnih nalog dognati *slovensko pravno terminologijo*. Ne more se reči, da terminologije nimamo, toda virov terminologije nima vsakdo pri rokah in so mu deloma nepristopni. Terminologični izrazi raztreseni so v slovenskih zakonih. Ko je komu rabiti eden ali drugi pravni izraz, večkrat zakona nima, iz katerega bi ga zajel.

Ne dá se pa tajiti, da termini za eden in isti pravniški pojem niso vseskozi enaki. Državni zakoni dobivajo pravne termine pri uredništvu državnega zakonika na Dunaji, — deželni pa v različnih pokrajinah, ki niso v nikaki zvezi. Ni toraj čudo, da se večkrat ne vjemajo. Tej nepriliki bode moralo pravniško društvo s tem v okom priti, da dogotovi terminologijo.

Občna je med Slovenci želja in potreba po slovenskem uradovanji, da pa je to mogoče, treba je najprej *slovenskih zakonov*. Vsakdo vé, kako na slabem smo v tem oziru. Kazenski zakonik je pošel, državljanski je dobiti le še v malo iztisih, nepristopni so trgovinski in meniški zakon, — občni sodni red pa menda še eksistiral nikdar ni v slo-

venskem jeziku, če abstrahiramo od poskusa nekega pravnika, priobčenega v „Pravniku“ l. 1883. Vlada tudi sama zahteva, da se slovenskemu ljudstvu slovensko uraduje, — ona bode toraj previdela, da ji je skrbeti za to, da bodo juristom slovenski zakoni pristopni in poglaviten činitelj, to potrebo justični upravi naglašati, bode pravniško društvo.

Odveč bi bilo pozornost obračati in podrobneje razkladati še daljne naloge pravniškega društva, ker je jasno, da bode imelo društvo zanimati se tudi za *slovenske tiskovine*, da se v dovršenem jeziku namenu prikladno in juristično pravilno priredé, — da bode dalje imelo besedo, ko se bode urejalo obsežje *notranjega uradnega jezika*, kateri ne bode smel dalje segati, kakor kolikor je to potreba v občevanji domačih uradov z onimi po neslovenskih pokrajinah med seboj in z višjimi instancami in kateremu bode treba predlagati meje, da bode kolikor mogoče malo zaviral slovensko uradovanje.

Konečno nam je še dostavljati, da bode društveni list prijavljal *sodno medicino* iz peresa strokovnjaka skušenega na tem polji. Dosedaj imamo Slovenci v tem oziru le Erjavčevo „Somatologijo“, ki pa zdravniškim zvedencem za izvide in mnenja v kazenskih zadevah povsem ne zadostuje. S slovensko sodno medicino bodo polagoma izginili nemški izvidi iz slovenskih kazenskih spisov in bode to velika olajšava za kazenske razprave.

To bodo poglavitne naloge novemu društvu in ker se njegova potreba čedalje bolj uvideva, je to tudi porok, da bode njegovo delovanje vspešno.

Člani društva morejo postati tudi nepravniki. Obračamo se toraj na slovenske pravnike in rodoljube v obče, da kar najširše vzbujajo zanimanje za novo društvo, da mu pristopajo sami in pridobivajo članov, da ono postane kos postavljeni si zadači. Posebno pa tudi prosimo in priporočamo, da slovenski pravniki svoje duševne sile posvetijo društvenemu listu ter ga s spisi in dopušiljanjem pravnih slučajev zalagajo.

Slovenski narod je dokazal, da hoče obstati, in napreduje vkljub mnogim neprilikam, — naj dokaže svojo sposobnost tudi na pravniškem polju in dokazal jo bode, če slovenski pravniki storijo svojo dolžnost. Da se to zgodi pod zastavo pravnškega društva, v to Bog pomoz!

PRAVILA

društva „Pravnik“ v Ljubljani.

§ 1.

Smoter društvu je gojiti pravne in državne vede. Društvo ima svoj sedež v Ljubljani.

§ 2.

To doseza društvo s tem

- a) da izdaja strokovni list,
- b) da pospešuje izdavanje zbirk, zakonov in drugih strokovnih knjig v slovenskem jeziku,
- c) da si osnuje strokovno knjižnico,
- d) da si naročuje strokovne liste in jih prepušča članom v svojih sobah v porabo in
- e) da prireja predavanja, čitanja in razprave v društvenih shodih.